

Esitys tarjolle vapaan sivistystyön tutkimustyöpajaan Tampereelle 28.-30.8.2019

Jyri Manninen, Itä-Suomen yliopisto

### **Miten kansalaisopisto muuttaa ihmistä?**

Vapaan sivistystyön opintoihin osallistumisen hyötyjä on tutkittu Suomessa varsin tarkkaan viime vuosina, ja harrastustavoitteinen opiskelu näyttäisi tuottavan paljon erilaisia yksilö- ja yhteisötason hyötyjä (yhteenvedo tutkimusten tuloksista: Pätäri, Teräsahde, Harju, Manninen & Heikkinen 2019, 243 – 248). Tutkimukset ovat kuitenkin pohjautuneet poikkileikkausaineistoihin ja aikuisopiskelijoiden omiin kokemuksiin, ja niiden rinnalle tarvitaan esimerkiksi seurantatutkimuksia. Harrastustavoitteisista opinnoista seurantatutkimuksia on tehty ulkomailla muutamia (esim. Pearce, Launay, MacCarron & Dunbar 2016), mutta Suomessa ei tiettävästi lainkaan. Tässä esityksessä kuvataan Joensuun seudun kansalaisopistossa 2017 – 2018 toteutetun – mahdollisesti ensimmäisen Suomalaisen – seurantatutkimuksen (Manninen, Karttunen, Meriläinen, Jetsu & Vartiainen 2019) tulosten pohjalta, (1) minkälainen on kansalaisopistoon syksyllä 2017 hakeutuneiden aikuisten elämäntilanne, ja (2) minkälaisia muutoksia osallistujien elämäntilanteessa tapahtuu vuoden aikana. Syksyllä 2017 kansalaisopiston kursseille ilmoittautuneet aikuiset vastasivat lähtötilannekyselyyn (n = 638) ja vuosi myöhemmin seurantakyselyyn (n = 868). Seurantaryhmän (n = 267) muodostavat molempiin kyselyihin vastanneet. Vuoden aikana seurantaryhmän vastaajien elämäntilanteessa tapahtuneita muutoksia (eli suoritettujen kurssien mahdollisesti tuottamia hyötyjä) arvioidaan lomakeväittämien tilastollisen analyysin lisäksi laadullisesti avovastausten (n = 868) ja teema-haastatteluiden (n = 10) avulla. Tulosten mukaan kansalaisopistoon syksyllä 2017 ilmoittautuneet aikuiset arvioivat keskimäärin elämänlaatunsa paremmaksi ja olivat muillakin mittareilla jo lähtökohtaisesti hyvinvoivempia kuin väestö. Tulos saattaa selittyä aikuis-koulutuksen yleisellä valikoitumisilmiöllä sekä sillä, että suurin osa vastaajista (91 %) oli kansalaisopiston vakioasiakkaita, eli opiskellut jo useita vuosia kansalaisopistossa. Osallistujista löytyi kuitenkin neljä elämäntilannetyyppiä, joista kahdella (onnelliset ja hyvinvoivat) oli hyvä, mutta kahdella muulla tyyppillä (sinnittelijät ja yksinäiset) heikentynyt elämäntilanne, esimerkiksi vähemmän ystävöverkostoja ja heikompi tunne omaan elämään liittyvistä vaikutusmahdollisuuksista eli toimijuudesta. Kaikissa elämäntilannetta kuvaavissa summamuuttujissa tapahtui vuoden aikana muutosta parempaan suuntaan, tilastollisesti merkitseviä muutoksia koulutusasenteissa, ystävöverkostoissa ja suvaitsevaisuudessa. Muutosten luonne oli kuitenkin erilainen neljän elämäntilannetyypin kohdalla: eniten kursseista hyötyivät heikommassa lähtötilanteessa olleet. Esityksessä muutoksia kuvataan yksilö- ja elämäntyyppitasolla muutokarttojen avulla. Tuloksia peilataan myös samaan aikaan toteutetun rinnakkaistutkimuksen (n = 5214; Manninen 2018) tuloksiin.

### **Lähteet**

Manninen, J. (2018). Kansalaisopiston aikuisopiskelijat luokkakuvassa. Kansalaisopiston merkitys kuntalaisille ja kunnalle. Kansalaisopistojen liiton julkaisuja 3. Helsinki: Kansalaisopistojen liitto KoL.

Manninen, J., Karttunen, A., Meriläinen, M., Jetsu, A. & Vartiainen, A.-K. (2019). Hyvinvointia ja sosiaalista pääomaa – kansalaisopiston hyödyt osallistujille, kaupungille ja alueelle. Kunnallissalan kehittämissätiön Julkaisu 23.

Pearce, E., Launay, J., MacCarron, P. & Dunbar, R. (2016). Tuning in to others: Exploring relational and collective bonding in singing and non-singing groups over time. *Psychology of Music*, 2016, 1-17.

Pätäri, J., Teräsahde, S., Harju, A., Manninen, J. & Heikkinen, A. (2019). Vapaa sivistystyö eilen, tänään, huomenna. Vapaan sivistystyön rooli, asema ja merkitys suomalaisessa koulutusjärjestelmässä ja yhteiskunnassa. Helsinki: Vapaa Sivistystyö ry.  
<http://www.vapausjavastuu.fi/svv-toiminta/julkaisut/vst-eilen-tanaan-huomenna/>